

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026**Viite: HE 99/2025 vp****Unifin lausunto valtion talousarvioesityksestä vuodelle 2026**

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksensä valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaostolle valtion talousarvioesityksestä.

Budjettiesityksen vaikutukset yliopistojen rahoitukseen

Budjettiesitys leikkaa yliopistojen perusrahoitusta ensi vuonna 56,2 miljoonaa euroa. Leikkauksen vastapainoksi yliopistojen tutkimustoimintaan osoitetaan 20 miljoonaa euroa lisärahoitusta ja aloituspaikkoihin 2,5 miljoonaa euroa. **Tehdyillä päätöksillä yliopistojen rahoitus laskee 33,7 miljoonaa euroa vuonna 2026.** Yliopistojen ja opetus- ja kulttuuriministeriön välisissä tulossopimuksissa on sovittu koulutusmäärien nostamisesta. **Koulutustoiminta rahoitetaan perusrahoituksella. Määrien nostaminen vähenevällä perusrahoituksella ei onnistu ilman laatukompromisseja.**

Perusrahoituksen korvautuessa korvamerkityllä rahoituksella yliopistojen mahdollisuus käyttää rahoitusta siellä, missä tarve ja vaikuttavuus on suurin, kapenee. Perusrahoitus on tulospohjaista ja yliopistojen keskenään tiukasti kilpailemaa, mutta sen käyttö on joustavaa.

Tutkimus- ja kehittämistoiminta

T&K-rahoituksen lisäys jää aiempaa suunniteltua pienemmäksi johtuen bruttokansantuotteen ennakoitua vähäisemmästä kasvusta. **Unifi pitää kuitenkin tärkeänä, että hallitus pitää kiinni parlamentaarisesti sovitusta tavoitteesta kohdentaa 4 % BKT:sta tutkimus- ja kehittämistoimintaan vuoteen 2030 mennessä.**

T&K-rahoituslain mukainen lisärahoitus on kohdennettu pääosin kilpaillun rahoituksen kautta, Suomen Akatemian ja erityisesti Business Finlandin rahoitusvaltuuksiin. **Rahoitusperusteissa on jatkossakin pidettävä kiinni tutkimuksen laadun perusteella tapahtuvasta kilpailusta tutkimusala- ja teknologianeutraalisti.**

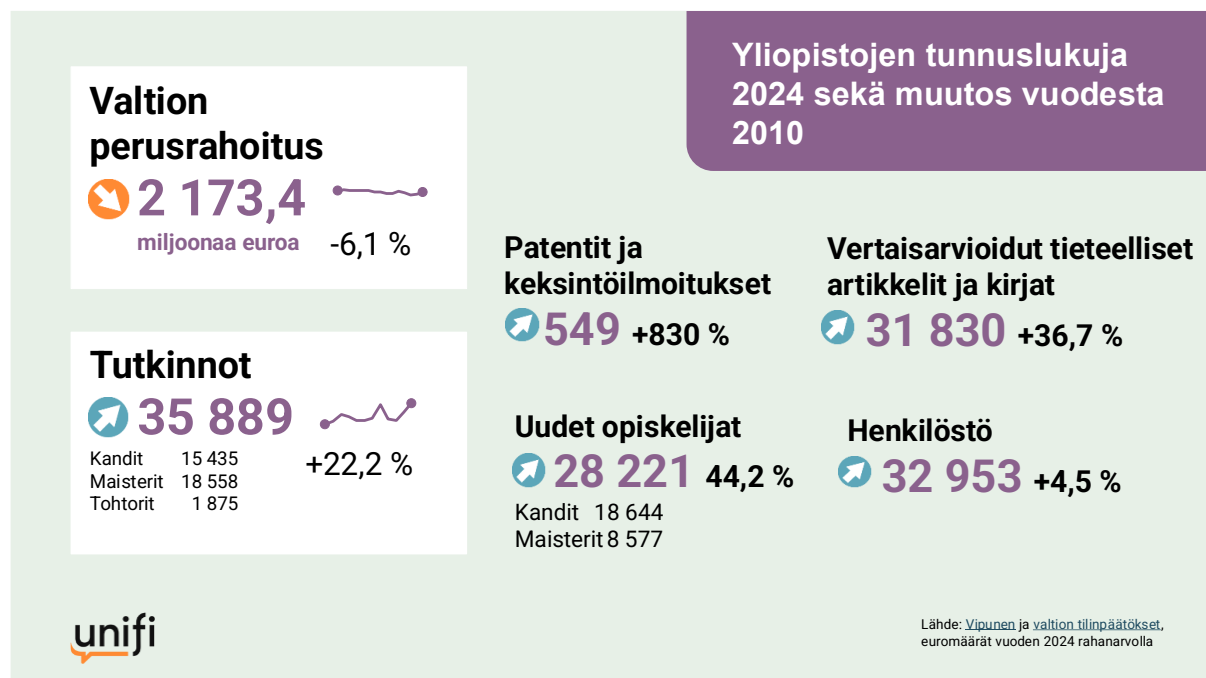
Unifi pitää hyvänä, että vuodelle 2026 myös yliopistojen tutkimustoimintaan esitetään pysyvää 20 miljoonan euron lisäystä. **Tulevina vuosina T&K-lisärahoituksen tarpeet ja mahdollisuudet ovat korkealaatuisen uutta luovan tutkimuksen lisäämisessä.** T&K-rahoituksessa riskinä on soveltavan tutkimuksen ja kehittämistyön rahoituksen ylikorostuminen ja ali-investointi akateemiseen tutkimukseen, mikä johtaa tuottavuuskasvun menetyksiin¹. Esimerkiksi Ruotsissa julkista T&K-rahoitusta kohdennetaan erityisesti yliopistojen tutkimustoimintaan ja sitä ollaan vahvistamassa pysyvästi 1,6 miljardilla

¹ Akcigit et al (2021) [Back to Basics: Basic Research Spillovers, Innovation Policy, and Growth](#)

kruunulla vuoteen 2028 mennessä. Tämä olisi hyvä resepti Suomenkin talouden kasvulle. Yliopistojen parempi ja pitkäjänteisempi resursointi mahdollistaisi muun muassa tiiviimmän yritysysteistyön.

Yliopistot toimivat tehokkaasti

Suomalainen korkeakoulujärjestelmä yhdistää laadun ja tehokkuuden poikkeuksellisen hyvin. Kansainvälisessä Universitas21-vertailussa suomalainen korkeakoulujärjestelmä on arvioitu parhaaksi suhteutettuna kansantalouden kokoon². Yliopistot tuottavat pienemmällä rahoituksella enemmän tutkimusjulkaisuja ja patentteja ja enemmän ja nopeammin suoritettuja tutkintoja kuin viime vuosikymmenen alussa (ks. kuva). Tehostamisessa tulee kuitenkin raja vastaan, erityisesti, kun vähenevällä rahoituksella pyritään kouluttamaan aiempaa useampia opiskelijoita. Oppilas-opettaja -suhdeluku huonontuu ja mahdollisuus lähiopetuksen ja tuen antamiseen pienenee, vaikka tarve sen lisäämiseen on pikemminkin lisääntymässä. Suomen korkeakoulujen rahoitus on jo nyt opiskelijamäärään suhteutettuna 20-30 % jäljessä Ruotsia, Tanskaa ja Norjaa.

Yliopistot tukevat yhteiskunnan menestystä ja talouden kasvua

Koulutus, tutkimus ja aidot uudet innovaatiot ovat tutkitusti pitkällä tähtäimellä tulevan kestävän kasvun ja hyvinvoinnin perusta.

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen positiiviset vaikutukset ovat moninaisia. Yksilön kannalta parempi koulutustaso on yhteydessä moneen myönteiseen asiaan: pidemmät elinvuodet, korkeampi palkkataso, vähäisempi työttömyys, parempi koettu terveys ja hyvinvointi. Nämä indikoivat etuja myös yhteiskunnalle: parempi työn tuottavuus, suurempi verokertymä ja pienemmät sote- ja työllisyysmenot.

² [Ranking of National Higher Education Systems 2020.](#)

T&K-toimintaan parlamentaarisesti rakennettu pitkäjänteinen kasvunäkymä on parhaita käytössä olevia keinoja talouden tuottavuuden kasvattamiseen. T&K-toiminta tarvitsee kuitenkin tekijänsä. T&K-näkymän rinnalle **tarvitaan pitkäjänteinen näkymä myös koulutus- ja osaamistason kasvattamiseksi.**

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto Unifi ry, Finlands universitetsrektorers råd Unifi rf

Ilkka Niemelä
puheenjohtaja

Heikki Holopainen
toiminnanjohtaja